

Kertomus kerrallaan luki-lukkoja avaamaan

Addisu ja Ethiopian elämää

Toim. Aija Lund

Kertomus kerrallaan luki-lukkoja avaamaan

Addisu ja Etiopian elämää

Toim. Aija Lund

Turun kristillisen opiston säätiö

Teksti:

Heidi Jokiniemi

Tehtävien tekijät:

Heidi Jokiniemi

Leena-Marjut Aaltonen

Aija Lund

Kuvat:

Jouko Kiesiläinen

Taitto:

Janne Peltonen

© Turun kristillisen opiston säätiö

ISBN:

Finepress Oy, Turku 2007

Tervehdys kirjan tekijöiltä

Kädessäsi on harjoituskirja ***Kertomus kerrallaan luki-lukkoja avaamaan – Addisu ja Etiopian elämää***. Kirjan on tarkoitus parantaa lukemisen ja kirjoittamisen taitoja. Kirja sopii niin lapsille kuin aikuisillekin. Sen harjoituksia voi tehdä yksin tai ryhmässä ohjaajan tuella.

Tarinan jälkeen on erilaisia harjoituksia, jotka kuntouttavat lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia monella eri tavalla. Yhdet tehtävät auttavat löytämään äänne–kirjain-pareja. Toisten avulla harjoitella tavujen ja sanojen hahmottamista. Kolmannenlaiset tehtävät auttavat muodostamaan lauseita. Joissakin tehtävissä autetaan ymmärtämään paremmin sitä, mitä on luettu.

Tehtävisivut ovat värillisiä. Tehtävien oikeat vastaukset ovat heti seuraavalla sivulla. Näin tarkistaminen on helppoa. Vastaus sivu kannattaa taittaa piiloon ja yrittää tehtävien tekoa ensin itse.

Kertomus kerrallaan luki-lukkoja avaamaan – Addisu ja Etiopian elämää on tuotettu Verkko-Lukki-hankkeessa. Verkko-Lukki (2006–2009) on Turun kristillisen opiston hallinnoima ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama projekti, joka tuottaa aineistoa lukemisen ja kirjoittamisen taitojen tukemiseen.

Toivomme, että antaisit palautetta kirjasta oheisella palautelomakkeella tai lähettämällä sähköpostia osoitteeseen lukituki@tk-opisto.fi. Kiitos!

Harjoittelun iloa!

Terveisin kirjan tekijät

Sisällys

Etiopialainen Addisu	7
1. Kaksoiskonsonantti	9
Kaksoiskonsonantti – Oikeat vastaukset	10
2. Pitkä vokaali	11
Pitkä vokaali – Oikeat vastaukset.....	12
3. Kirjainyhdistelmät	13
Kirjainyhdistelmät – Oikeat vastaukset	15
4. H-kirjain	17
H-kirjain – Oikeat vastaukset	18
5. Tavujen lukumäärä	19
Tavujen lukumäärä – Oikeat vastaukset.....	20
6. Sanat tavuittain	21
Sanat tavuittain – Oikeat vastaukset	22
7. Ta-tavu	23
Ta-tavu – Oikeat vastaukset.....	24
8. Oikeat tavut	25
Oikeat tavut – Oikeat vastaukset	26
9. Samat sanat	27
Samat sanat – Oikeat vastaukset.....	28
10. Sanat tekstissä	29
Sanat tekstissä – Oikeat vastaukset	30
11. Sanamato	31
Sanamato – Oikeat vastaukset	32
12. Sanajonot	33
Sanajonot – Oikeat vastaukset	34
13. Sanat virkkeisiin	35
Sanat virkkeisiin – Oikeat vastaukset	36
14. Oikea vaihtoehto	37
Oikea vaihtoehto – Oikeat vastaukset.....	39
LISÄTEHTÄVÄT	41
15. Sopiva adjektiivi	42
Sopiva adjektiivi – Oikeat vastaukset	43
16. Alleviivaa verbi	44
Alleviivaa verbi – Oikeat vastaukset	45
17. Ihmisiä tarkoittavat sanat	46
Ihmisiä tarkoittavat sanat – Oikeat vastaukset	47

Etiopialainen Addisu

Addisu on 7-vuotias etiopialainen poika. Hän elää tavallista elämää perheensä kanssa. Perheeseen kuuluvat äiti, isä, setä, kaksi tätiä ja äidin vanhemmat sekä kolmevuotiaat kaksoset, Addisun sisaret. Suku työskentelee maanviljelyksen parissa. Iltaisin Addisu auttaa vanhempiaan talon töissä. Perheen tulotaso on alhainen, mutta vanhemmilla on kuitenkin varaa lähettää poikansa kouluun. Koulu itsessään on ilmainen, mutta vanhempien pitää hankkia hänelle koulupuku ja oppikirjat.

Addisun tehtävänä on hakea vesi kylän kaivolta joka aamu ennen koulun alkua. Kaivosta saa puhdasta vettä, ja se pitää kantaa kotiin ruukuissa. Aamuisin ei ole vielä paahtavan kuuma, joten silloin Addisu kävelee kaivolle. Hänen pitää käydä kaivolla monta kertaa, jotta vesi riittää koko päiväksi. Kun sisaret täyttävät neljä vuotta, vedenhaku siirtyy heille. Silloin Addisulle tulee muita velvollisuuksia, esimerkiksi polttopuiden kerääminen ja karjan paimentaminen. Kotikylään saatiin kaivo, kun äiti odotti hänen sisariaan; aiemmin perhe sairastui usein likaisesta vedestä. Äiti ja isä olivat helpottuneita puhtaan veden saannista, sillä he olivat pelänneet joutuvansa antamaan likaista vettä pienille vauvoille.

Addisun koulumatka ei ole kovin pitkä, sillä hän kävelee sen tunnissa. Joskus kotimatka tuntuu raskaalta paahtavassa auringossa. Äiti yrittää säästää riittävästi ruokaa, jotta Addisu saisi koulupäivinä mukaansa kunnolliset eväät. Addisun luokalla on 40 oppilasta, mutta pulpetteja riittää vain 20 oppilaalle. Ne oppilaat, joille ei riitä pulpetteja, istuvat lattialla. Sadonkorjuun aikaan Addisu ei voi käydä koulua, sillä hänen pitää auttaa maatilalla myös päivisin.

Kerran Addisu pääsi käymään isänsä mukana Dire Dawassa, joka oli hänen mielestään valtavan suuri kaupunki. Matka oli pitkä, ja Addisu muistaa voineensa todella pahoin junassa. Hän haluaisi nähdä myös Addis Abeban, Etiopian pääkaupungin, mutta sinne on valtavan pitkä matka. Isän auto on niin huonokuntoinen, että sillä ei varmaan pääsisikään pääkaupunkiin asti. Etiopia kuuluu Itä-Afrikkaan, sen naapurivaltioita ovat Eritrea, Djibouti, Somalia, Kenia ja Sudan.

Kerran viikossa Addisu pääsee sisariensa kanssa pyhäkouluun, jota pitävät kristityt lähetystyöntekijät heidän kotikylässään. Siellä kuulee hienoja tarinoita, joita pienemmät sisarukset usein haluavat kuulla yhä uudelleen. Onneksi Addisulla on hyvä muisti, niin hän voi kertoa samoja tarinoita sisarilleen ilta toisensa jälkeen. Hän on saanut pyhäkoulusta kirjan, jossa on myös kertomuksia Jeesuksesta. Joskus hän lukee tätä perheen ainoaa kirjaa sisarilleen; äitikin kuuntelee mielellään, sillä hän ei osaa lukea.

Addisun oma kieli on amhara, jota puhuu lähes koko kylän väki. Joskus Addisu on kuullut ihmisten puhuvan aivan erilaista kieltä, hänkin haluaisi oppia ymmärtämään sitä. Nyt hän on käynyt koulua niin pitkään, että hän on saanut jo opetella hieman englannin kieltä. Se on Addisun mielestä kivaa. Koulussa hän on oppinut lukemaan ja kirjoittamaan, kuten isänsäkin. Äiti on sanonut, että kunhan sisaret vielä kasvavat, hekin voivat mennä kouluun ja oppia lukemaan ja kirjoittamaan.

Nyt kun Addisun sisaret ovat täyttäneet kolme vuotta, he ovat kasvaneet isoiksi. He kulkevat jo yksinään, eikä äiti enää kannata heitä. Sisaret ovat oppineet tekemään kotitöitä ja auttamaan äitiä. Välillä sisarilla on iltaisin niin paljon tehtävää, että he eivät ehdi ulos leikkimään, vaikka Addisu pääseekin kavereidensa kanssa pelaamaan.

1. Kaksoiskonsonantti

Alleviivaa mallin mukaan kaikki sanat, joissa on kaksoiskonsonantti. Kaksoiskonsonantti eli geminaatta tarkoittaa kahta samanlaista konsonanttia, jotka ovat sanassa peräkkäin. Lue alleviivaamasi sanat ääneen.

Addisu on 7-vuotias etiopialainen poika. Hän elää tavallista elämää perheensä kanssa. Perheeseen kuuluvat äiti, isä, setä, kaksi tätiä ja äidin vanhemmat sekä kolmevuotiaat kaksoiset, Addisun sisaret. Suku työskentelee maanviljelyksen parissa. Iltaisin Addisu auttaa vanhempiaan talon töissä. Perheen tulotaso on alhainen, mutta vanhemmilla on kuitenkin varaa lähettää poikansa kouluun. Koulu itsessään on ilmainen, mutta vanhempien pitää hankkia hänelle koulupuku ja oppikirjat.

Kaksoiskonsonantti – Oikeat vastaukset

Alleviivaa mallin mukaan kaikki sanat, joissa on kaksoiskonsonantti. Kaksoiskonsonantti eli geminaatta tarkoittaa kahta samanlaista konsonanttia, jotka ovat sanassa peräkkäin. Lue alleviivaamasi sanat ääneen.

Addisu on 7-vuotias etiopialainen poika. Hän elää tavallista elämää perheensä kanssa. Perheeseen kuuluvat äiti, isä, setä, kaksi tätiä ja äidin vanhemmat sekä kolmevuotiaat kaksoiset, Addisun sisaret. Suku työskentelee maanviljelyksen parissa. Iltaisin Addisu auttaa vanhempiaan talon töissä. Perheen tulotaso on alhainen, mutta vanhemmilla on kuitenkin varaa lähettää poikansa kouluun. Koulu itsessään on ilmainen, mutta vanhempien pitää hankkia hänelle koulupuku ja oppikirjat.

2. Pitkä vokaali

Alleviivaa mallin mukaan tekstistä sanat, joissa on pitkä vokaali. Pitkä vokaali tarkoittaa, että sanassa on kaksi samanlaista vokaalia peräkkäin. Lue alleviivaamasi sanat ääneen.

Addisun tehtävänä on hakea vesi kylän kaivolta joka aamu ennen koulun alkua. Kaivosta saa puhdasta vettä, ja se pitää kantaa kotiin ruukuissa. Aamuisin ei ole vielä paahtavan kuuma, joten silloin Addisu kävelee kaivolle. Hänen pitää käydä kaivolla monta kertaa, jotta vesi riittää koko päiväksi. Kun sisaret täyttävät neljä vuotta, vedenhaku siirtyy heille. Silloin Addisulle tulee muita velvollisuuksia, esimerkiksi polttopuiden kerääminen ja karjan paimentaminen. Kotikylään saatiin kaivo, kun äiti odotti hänen sisariaan; aiemmin perhe sairastui usein likaisesta vedestä. Äiti ja isä olivat helpottuneita puhtaan veden saannista, sillä he olivat pelänneet joutuvansa antamaan likaista vettä pienille vauvoille.

Pitkä vokaali – Oikeat vastaukset

Alleviivaa mallin mukaan tekstistä sanat, joissa on pitkä vokaali. Pitkä vokaali tarkoittaa, että sanassa on kaksi samanlaista vokaalia peräkkäin. Lue alleviivaamasi sanat ääneen.

Addisun tehtävänä on hakea vesi kylän kaivolta joka aamu ennen koulun alkua. Kaivosta saa puhdasta vettä, ja se pitää kantaa kotiin ruukuissa. Aamuisin ei ole vielä paahtavan kuuma, joten silloin Addisu kävelee kaivolle. Hänen pitää käydä kaivolla monta kertaa, jotta vesi riittää koko päiväksi. Kun sisaret täyttävät neljä vuotta, vedenhaku siirtyy heille. Silloin Addisulle tulee muita velvollisuuksia, esimerkiksi polttopuiden kerääminen ja karjan paimentaminen. Kotikylään saatiin kaivo, kun äiti odotti hänen sisariaan; aiemmin perhe sairastui usein likaisesta vedestä. Äiti ja isä olivat helpottuneita puhtaan veden saannista, sillä he olivat pelänneet joutuvansa antamaan likaista vettä pienille vauvoille.

3. Kirjainyhdistelmät

Alleviivaa tekstistä mallin mukaan kaikki sanat, joissa on samassa tavussa kirjainyhdistelmä *ou, au, uo, ai, ie, oi, äy* tai *äi*. Kirjoita alleviivaamasi sanat viivoille esiintymisjärjestyksessä. Kirjoita ensimmäiselle viivalle koko sana ja viereen kirjainyhdistelmä. Lue kirjoittamasi sanat ääneen.

Addisun **koulumatka** ei ole kovin pitkä, sillä hän kävelee sen tunnissa. Joskus kotimatka tuntuu raskaalta paahtavassa auringossa. Äiti yrittää säästää riittävästi ruokaa, jotta Addisu saisi koulupäivinä mukaansa kunnolliset eväät. Addisun luokalla on 40 oppilasta, mutta pulpetteja riittää vain 20 oppilaalle. Ne oppilaat, joille ei riitä pulpetteja, istuvat lattialla. Sadonkorjuun aikaan Addisu ei voi käydä koulua, sillä hänen pitää auttaa maatilalla myös päivisin.

Addisun oma kieli on amhara, jota puhuu lähes koko kylän väki. Joskus Addisu on kuullut ihmisten puhuvan aivan erilaista kieltä, hänkin haluaisi oppia ymmärtämään sitä. Nyt hän on käynyt koulua niin pitkään, että hän on saanut jo opetella hieman englannin kieltä. Se on Addisun mielestä kivaa. Koulussa hän on oppinut lukemaan ja kirjoittamaan, kuten isänsäkin. Äiti on sanonut, että kunhan sisaret vielä kasvavat, hekin voivat mennä kouluun ja oppia lukemaan ja kirjoittamaan.

1. koulumatka	ou
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____
6. _____	_____
7. _____	_____
8. _____	_____
9. _____	_____

10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____
21. _____
22. _____
23. _____
24. _____
25. _____
26. _____
27. _____
28. _____
29. _____
30. _____
31. _____
32. _____

Kirjainyhdistelmät – Oikeat vastaukset

Alleviivaa tekstistä mallin mukaan kaikki sanat, joissa on samassa tavussa kirjainyhdistelmä *ou, au, uo, ai, ie, oi, äy* tai *äi*. Kirjoita alleviivaamasi sanat viivoille esiintymisjärjestyksessä. Kirjoita ensimmäiselle viivalle koko sana ja viereen kirjainyhdistelmä. Lue kirjoittamasi sanat ääneen.

Addisun **koulumatka** ei ole kovin pitkä, sillä hän kävelee sen tunnissa. Joskus kotimatka tuntuu raskaalta paahtavassa **auringossa**. **Äiti** yrittää säästää riittävästi **ruokaa**, jotta Addisu **saisi koulupäivinä** mukaansa kunnolliset eväät. Addisun **luokalla** on 40 oppilasta, mutta pulpetteja riittää **vain** 20 oppilaalle. Ne oppilaat, **joille** ei riitä pulpetteja, istuvat lattialla. Sadonkorjuun **aikaan** Addisu ei **voi käydä koulua**, sillä hänen pitää **auttaa** maatilalla myös **päivisin**.

Addisun oma **kieli** on amhara, jota puhuu lähes koko kylän väki. Joskus Addisu on kuullut ihmisten puhuvan **aivan erilaista kieltä**, hänkin **haluaisi** oppia ymmärtämään sitä. Nyt hän on **käynyt koulua** niin pitkään, että hän on saanut jo opetella **hieman** englannin **kieltä**. Se on Addisun **mielestä** kivaa. **Koulussa** hän on oppinut lukemaan ja **kirjoittamaan**, kuten isänsäkin. **Äiti** on sanonut, että kunhan sisaret **vielä** kasvavat, hekin **voivat** mennä **kouluun** ja oppia lukemaan ja **kirjoittamaan**.

1. koulumatka	ou	17. aivan	ai
2. auringossa	au	18. erilaista	ai
3. äiti	äi	19. kieltä	ie
4. ruokaa	uo	20. haluaisi	ai
5. saisi	ai	21. käynyt	äy
6. koulupäivänä	ou ja äi	22. koulua	ou
7. luokalla	uo	23. hieman	ie
8. vain	ai	24. kieltä	ie
9. joille	oi	25. mielestä	ie
10. aikaan	ai	26. koulussa	ou
11. voi	oi	27. kirjoittamaan	oi
12. käydä	äy	28. äiti	äi
13. koulua	ou	29. vielä	ie
14. auttaa	au	30. voivat	oi
15. päivisin	äi	31. kouluun	ou
16. kieli	ie	32. kirjoittamaan	oi

4. H-kirjain

Alleviivaa mallin mukaan tekstistä kaikki sanat, joissa on h-kirjain. Kirjoita alleviivaamasi sanat viivoille järjestyksessä.

Kerran viikossa Addisu pääsee sisariensa kanssa **pyhäkouluun**, jota pitävät kristityt lähetystyöntekijät heidän kotikylässään. Siellä kuulee hienoja tarinoita, joita pienemmät sisarukset usein haluavat kuulla yhä uudelleen. Onneksi Addisulla on hyvä muisti, niin hän voi kertoa samoja tarinoita sisarilleen ilta toisensa jälkeen. Hän on saanut pyhäkoulusta kirjan, jossa on myös kertomuksia Jeesuksesta. Joskus hän lukee tätä perheen ainoaa kirjaa sisarilleen; äitikin kuuntelee mielellään, sillä hän ei osaa lukea.

1. **pyhäkouluun**

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

H-kirjain – Oikeat vastaukset

Alleviivaa mallin mukaan tekstistä kaikki sanat, joissa on h-kirjain. Kirjoita alleviivaamasi sanat viivoille järjestyksessä.

Kerran viikossa Addisu pääsee sisariensa kanssa **pyhäkouluun**, jota pitävät kristityt **lähetystyöntekijät heidän** kotikylässään. Siellä kuulee **hienoja** tarinoita, joita pienemmät sisarukset usein **haluavat** kuulla **yhä** uudelleen. Onneksi Addisulla on **hyvä** muisti, niin **hän** voi kertoa samoja tarinoita sisarilleen ilta toisensa jälkeen. **Hän** on saanut **pyhäkoulusta** kirjan, jossa on myös kertomuksia Jeesuksesta. Joskus **hän** lukee tätä **perheen** ainoaa kirjaa sisarilleen; äitikin kuuntelee mielellään, sillä **hän** ei osaa lukea.

1. **pyhäkouluun**
2. **lähetystyöntekijät**
3. **heidän**
4. **hienoja**
5. **haluavat**
6. **yhä**
6. **hyvä**
7. **hän**
8. **hän**
9. **pyhäkoulusta**
9. **hän**
10. **perheen**
11. **hän**

5. Tavujen lukumäärä

Montako tavua sanassa on? Laske tavut. Merkitse tavujen lukumäärä viivalle mallin mukaan. Lue lopuksi sanat ääneen.

kuullut	<u> 2 </u>
ihmisten	<u> </u>
puhuvan	<u> </u>
erilaista	<u> </u>
haluaisi	<u> </u>
ymmärtämään	<u> </u>
opetella	<u> </u>
koulussa	<u> </u>
lukemaan	<u> </u>
kirjoittamaan	<u> </u>
isänsäkin	<u> </u>
sanonut	<u> </u>
sisaret	<u> </u>
kasvavat	<u> </u>
mennä	<u> </u>

Tavujen lukumäärä – Oikeat vastaukset

Montako tavua sanassa on? Laske tavut. Merkitse tavujen lukumäärä viivalle mallin mukaan. Lue lopuksi sanat ääneen.

kuullut	2
ihmisten	3
puhuvan	3
erilaista	4
haluaisi	4
ymmärtämään	4
opetella	4
koulussa	3
lukemaan	3
kirjoittamaan	4
isänsäkin	4
sanonut	3
sisaret	3
kasvavat	3
mennä	2

6. Sanat tavuittain

Kirjoita annetut sanat tavuittain viivalle mallin mukaan.

	täyt – tä – neet
täyttäneet	
yksinään	_____
oppineet	_____
pelaamaan	_____
tavallista	_____
työskentelee	_____
maanviljelyksen	_____
paahtavan	_____
täyttävät	_____
velvollisuuksiaan	_____
kerääminen	_____
kotikylään	_____
helpottuneita	_____
raskaalta	_____
paahtavassa	_____

Sanat tavuittain – Oikeat vastaukset

Kirjoita annetut sanat tavuittain viivalle mallin mukaan.

täyttäneet	täyt – tä – neet
yksinään	yk – si – nään
oppineet	op – pi – neet
pelaamaan	pe – laa – maan
tavallista	ta – val – lis – ta
työskentelee	työs – ken – te – lee
maanviljelyksen	maan – vil – je – lyk – sen
pahtavan	paah – ta – van
täyttävät	täyt – tä – vät
velvollisuuksiaan	vel – vol – li – suuk – si – aan
kerääminen	ke – rää – mi – nen
kotikylään	ko – ti – ky – lään
helpottuneita	hel – pot – tu – nei – ta
raskaalta	ras – kaal – ta
pahtavassa	paah – ta – vas – sa

7. Ta-tavu

Alleviivaa tekstistä kaikki ta-tavut mallin mukaan.

Addisun tehtävänä on hakea vesi kylän kaivolta **ta** joka aamu ennen koulun alkua. Kaivosta saa puhdasta vettä, ja se pitää kantaa kotiin ruukuissa. Aamuisin ei ole vielä paahtavan kuuma, joten silloin Addisu kävelee kaivolle. Hänen pitää käydä kaivolla monta kertaa, jotta vesi riittää koko päiväksi. Kun sisaret täyttävät neljä vuotta, vedenhaku siirtyy heille. Silloin Addisulle tulee muita velvollisuuksia, esimerkiksi polttopuiden kerääminen ja karjan paimentaminen. Kotikylään saatiin kaivo, kun äiti odotti hänen sisariaan; aiemmin perhe sairastui usein likaisesta vedestä. Äiti ja isä olivat helpottuneita puhtaan veden saannista, sillä he olivat pelänneet joutuvansa antamaan likaista vettä pienille vauvoille.

Ta-tavu – Oikeat vastaukset

7. Alleviivaa tekstistä kaikki *ta*-tavut mallin mukaan.

Addisun tehtävänä on hakea vesi kylän kaivolta joka aamu ennen koulun alkua. Kaivosta saa puhdasta vettä, ja se pitää kantaa kotiin ruukuissa. Aamuisin ei ole vielä paahtavan kuuma, joten silloin Addisu kävelee kaivolle. Hänen pitää käydä kaivolla monta kertaa, jottta vesi riittää koko päiväksi. Kun sisaret täyttävät neljä vuottta, vedenhaku siirtyy heille. Silloin Addisulle tulee muitta velvollisuuksia, esimerkiksi polttopuiden kerääminen ja karjan paimentaminen. Kotikylään saatiin kaivo, kun äiti odotti hänen sisariaan, aiemmin perhe sairastui usein likaisestta vedestä. Äiti ja isä olivat helpottuneitta puhtaan veden saannistta, sillä he olivat pelänneet joutuvansa anttamaan likaistta vettä pienille vauvoille.

8. Oikeat tavut

Mikä tavu sanasta löytyy? Valitse oikea vaihtoehto mallin mukaan. Lue lopuksi sanat ääneen.

joskus	___ jo	<u>X</u> jos	___ os
erilaista	___ ri	___ ril	___ il
ymmärtämään	___ täm	___ äm	___ tä
opetella	___ te	___ tel	___ el
lukemaan	___ ke	___ em	___ e
kirjoittamaan	___ aa	___ ma	___ maan
isänsäkin	___ säk	___ sän	___ än
sisaret	___ et	___ ret	___ re
kasvavat	___ ka	___ kas	___ as
yksinään	___ si	___ sin	___ in
kotitöitä	___ ko	___ kot	___ ot

Oikeat tavut – Oikeat vastaukset

Mikä tavu sanasta löytyy? Valitse oikea vaihtoehto mallin mukaan. Lue lopuksi sanat ääneen.

joskus	___ jo	<u>X</u> jos	___ os
erilaista	<u>X</u> ri	___ ril	___ il
ymmärtämään	___ täm	___ äm	<u>X</u> tä
opetella	___ te	<u>X</u> tel	___ el
lukemaan	<u>X</u> ke	___ em	___ e
kirjoittamaan	___ aa	___ ma	<u>X</u> maan
isänsäkin	___ säk	<u>X</u> sän	___ än
sisaret	___ et	<u>X</u> ret	___ re
kasvavat	___ ka	<u>X</u> kas	___ as
yksinään	<u>X</u> si	___ sin	___ in
kotitöitä	<u>X</u> ko	___ kot	___ ot

9. Samat sanat

Yhdistä samat sanat toisiinsa samalla kirjaimella mallin mukaan.

A	etiopialainen	_____	kerääminen
B	vanhempiaan	_____	kasvaneet
C	kaksoset	_____	aamuisin
D	kerääminen	_____	kaksoset
E	koulupuku	_____	ilmainen
F	kuuluvat	<u>A</u>	etiopialainen
G	sisariaan	_____	koulupuku
H	aamuisin	_____	auttaa
I	kasvaneet	_____	kuuluvat
J	ilmainen	_____	täyttävät
K	vanhemmat	_____	vanhempiaan
L	täyttävät	_____	sisariaan
M	antamaan	_____	auringossa
N	kuuma	_____	vanhemmat
O	auttaa	_____	kuuma
P	auringossa	_____	antamaan

Samat sanat – Oikeat vastaukset

Yhdistä samat sanat toisiinsa samalla kirjaimella mallin mukaan.

A etiopialainen	<u>D</u>	kerääminen
B vanhempiaan	<u>I</u>	kasvaneet
C kaksoiset	<u>H</u>	aamuisin
D kerääminen	<u>C</u>	kaksoiset
E koulupuku	<u>J</u>	ilmainen
F kuuluvat	<u>A</u>	etiopialainen
G sisariaan	<u>E</u>	koulupuku
H aamuisin	<u>O</u>	auttaa
I kasvaneet	<u>F</u>	kuuluvat
J ilmainen	<u>L</u>	täyttävät
K vanhemmat	<u>B</u>	vanhempiaan
L täyttävät	<u>G</u>	sisariaan
M antamaan	<u>P</u>	auringossa
N kuuma	<u>K</u>	vanhemmat
O auttaa	<u>N</u>	kuuma
P auringossa	<u>M</u>	antamaan

10. Sanat tekstissä

Alleiviivaa annetut sanat tekstistä mallin mukaan. Lue lopuksi koko teksti ääneen.

sisaret	kotitöitä	tekemään
iltaisin	kolme	isoiksi
enää	eivät	välillä
jo	ulos	pääseekin
leikkimään	tehtävää	kanssa

Nyt kun Addisun **sisaret** ovat täyttäneet kolme vuotta, he ovat kasvaneet isoiksi. He kulkevat jo yksinään, eikä äiti enää kannata heitä. Sisaret ovat oppineet tekemään kotitöitä ja auttamaan äitiä. Välillä sisarilla on iltaisin niin paljon tehtävää, että he eivät ehdi ulos leikkimään, vaikka Addisu pääseekin kavereidensa kanssa pelaamaan.

Sanat tekstissä – Oikeat vastaukset

Alleviivaa annetut sanat tekstistä mallin mukaan. Lue lopuksi koko teksti ääneen.

Nyt kun Addisun **sisaret** ovat täyttäneet **kolme** vuotta, he ovat kasvaneet **isoiksi**. He kulkevat **jo** yksinään, eikä äiti **enää** kannata heitä. Sisaret ovat oppineet **tekemään kotitöitä** ja auttamaan äitiä. **Välillä** sisarilla on **iltaisin** niin paljon **tehtävää**, että he **eivät** ehdi **ulos leikkimään**, vaikka Addisu **pääseekin** kavereidensa **kanssa** pelaamaan.

11. Sanamato

Erota sanat toisistaan merkitsemällä sanavälit pystyviivalla.

1. KerranAddisupääsikäymäänisänsämukanaDireDawassa.
2. DireDawaolihänenmielestäänvaltavansuurikaupunki.
3. Matkakaupunkiinolipitkä.
4. Addisumuistaavoineensatodellapahoinjunassa.
5. HänhaluaisinähdämyösAddisAbeban.
6. AddisAbebaonEtiopianpääkaupunki,muttasinneonvaltavanpitkä matka.
7. Addisunisänautoonhuonokuntoinen.
8. Autollaeivarmaanpääsisikäänpääkaupunkiinasti.
9. EtiopiakuuluuItä-Afrikkaan.
10. Etiopiallaonviisi naapurivaltioita.

Sanamato – Oikeat vastaukset

Erota sanat toisistaan merkitsemällä sanavälit pystyviivalla.

1. Kerran Addisu pääsi käymään isänsä mukana Dire Dawassa.
2. Dire Dawa oli hänen mielestään valtavan suuri kaupunki.
3. Matka kaupunkiin oli pitkä.
4. Addisu muistaa voineensa todella pahoin junassa.
5. Hän haluaisi nähdä myös Addis Abeban.
6. Addis Abeba on Etiopian pääkaupunki, mutta sinne on valtavan pitkä matka.
7. Addisun isän auto on huonokuntoinen.
8. Autolla ei varmaan pääsisikään pääkaupunkiin asti.
9. Etiopia kuuluu Itä-Afrikkaan.
10. Etiopialla on viisi naapurivaltioita

12. Sanajonot

Onko kyseessä virke vai sanajono? Alleviivaa virkkeet mallin mukaan. Laita virkkeiden loppuun piste. Lue alleviivaamasi virkkeet ääneen.

1. Addisun koulumatka kovin pitkä
2. **Addisu kävelee koulumatkan tunnissa.**
3. Joskus kotimatka tuntuu raskaalta
4. Äiti riittävästi ruokaa koulupäivinä kunnolliset eväät
5. Koulussa pulpetteja ei riitä kaikille
6. Osa oppilaista istuu lattialla
7. Sadonkorjuun aikaan Addisu käydä koulua
8. Addisun pitää auttaa maatilalla myös päivisin
9. Kerran Addisu isänsä mukana Dire Dawassa
10. Addisu haluaisi nähdä myös Addis Abeban
11. Sinne valtavan pitkä matka
12. Isän auton on huonokuntoinen

Sanajonot – Oikeat vastaukset

Onko kyseessä virke vai sanajono? Alleviivaa virkkeet mallin mukaan. Laita virkkeiden loppuun piste. Lue alleviivaamasi virkkeet ääneen.

1. Addisun koulumatka kovin pitkä
2. **Addisu kävelee koulumatkan tunnissa.**
3. **Joskus kotimatka tuntuu raskaalta.**
4. Äiti riittävästi ruokaa koulupäivänä kunnolliset eväät
5. **Koulussa pulpetteja ei riitä kaikille.**
6. **Osa oppilaista istuu lattialla.**
7. Sadonkorjuun aikaan Addisu käydä koulua
8. **Addisun pitää auttaa maatilalla myös päivisin.**
9. Kerran Addisu isänsä mukana Dire Dawassa
10. **Addisu haluaisi nähdä myös Addis Abeban.**
11. Sinne valtavan pitkä matka
12. **Isän auto on huonokuntoinen.**

13. Sanat virkkeisiin

Mitkä sanat virkkeistä puuttuvat? Valitse sopivat sanat virkkeisiin. Kirjoita sana viivalle mallin mukaan. Lue lopuksi virkkeet ääneen.

1. Addisu **on** etiopialainen **poika**.

Valitse näistä: 7-vuotias / poika / on / olla

2. Perheeseen _____

myös äidin _____.

Valitse näistä: asuu / kuuluvat / vanhemmat / kanssa

3. Suku _____

maanviljelyksen _____.

Valitse näistä: etiopialainen / parissa / työskentelee / elämää

4. Addisu _____

vanhempiaan talon _____.

Valitse näistä: töissä / auttaa / käy / iltaisin

5. Vanhemmat _____

Addisulle _____.

Valitse näistä: perheessä / hankkivat / oppikirjat / pitää

Sanat virkkeisiin – Oikeat vastaukset

Mitkä sanat virkkeistä puuttuvat? Valitse sopivat sanat virkkeisiin. Kirjoita sana viivalle mallin mukaan. Lue lopuksi virkkeet ääneen.

1. Addisu on etiopialainen poika.

Valitse näistä: 7-vuotias / poika / on / olla

2. Perheeseen kuuluvat myös äidin vanhemmat.

3. Suku työskentelee maanviljelyksen parissa.

4. Addisu auttaa vanhempiaan talon töissä.

5. Vanhemmat hankkivat Addisulle oppikirjat.

14. Oikea vaihtoehto

Vastaa kysymyksiin tekstin pohjalta. Jokaisessa kysymyksessä on vain yksi oikea vastausvaihtoehto.

1. Kuinka monta henkilöä Addisun perheeseen kuuluu?
  - a) 3
  - b) 7
  - c) 6
  - d) 10

2. Mitä Addisun on tehtävä joka aamu ennen kouluun menoa?
  - a) kerättävä polttopuita
  - b) autettava maatöissä
  - c) noudettava vettä kaivolta
  - d) paimennettava karjaa

3. Miksi kaivon saaminen kylään oli tärkeä asia?
  - a) Addisun sisaret sairastuivat vauvana likaisesta vedestä.
  - b) Puhdas vesi on tärkeää kaikille ihmisille terveyden vuoksi.
  - c) Addisun isä ei pitänyt likaisen veden mausta.
  - d) Likaista vettä ei riittänyt kaikille.

4. Miksi Addisu ei voi aina käydä koulua?
  - a) Koulumatka on liian pitkä.
  - b) Koulussa on liian vähän pulpetteja.
  - c) Hänen pitää auttaa maatilán sadonkorjuussa.
  - d) Perheellä ei ole riittäväksi ruokaa koulupäivän ajaksi.

5. Miksi osa koulun oppilaista istuu lattialla?
  - a) Auringossa on paahtavan kuuma.
  - b) Pulpetteja on liian vähän.
  - c) Oppilaiden vanhemmilla ei ole varaa pulpetteihin.
  - d) He ovat jättäneet kotitehtävät tekemättä.

6. Mikä on Dire Dawa?
- a) Etiopialainen kaupunki
  - b) Tanskan pääkaupunki
  - c) kansallisruoka
  - d) Etiopian pääkaupunki
7. Kuka lukee tai kertoo iltasadun Addisun sisarille?
- a) äiti
  - b) isä
  - c) isoisä
  - d) Addisu
8. Mikä on Addisun kotikylän kieli?
- a) englanti
  - b) amhara
  - c) ranska
  - d) addis abeba
9. Kuka seuraavista henkilöistä osaa lukea?
- a) Addisun isä
  - b) Addisun äiti
  - c) Addisun sisaret
  - d) Addisun täti
10. Mitä perheen tytöt tekevät iltaisin?
- a) He leikkivät ulkona kavereiden kanssa.
  - b) He kävelevät itsekseen ulkona.
  - c) He auttavat kotitöissä.
  - d) He käyvät uimassa.

Oikea vaihtoehto – Oikeat vastaukset

Vastaa kysymyksiin tekstin pohjalta. Jokaisessa kysymyksessä on vain yksi oikea vastausvaihtoehto.

1. Kuinka monta henkilöä Addisun perheeseen kuuluu?
  - a) 3
  - b) 7
  - c) 6
  - d) **10**

2. Mitä Addisun on tehtävä joka aamu ennen kouluun menoa?
  - a) kerättävä polttopuita
  - b) autettava maatöissä
  - c) **noudettava vettä kaivolta**
  - d) paimennettava karjaa

3. Miksi kaivon saaminen kylään oli tärkeä asia?
  - a) Addisun sisaret sairastuivat vauvana likaisesta vedestä.
  - b) **Puhdas vesi on tärkeää kaikille ihmisille terveyden vuoksi.**
  - c) Addisun isä ei pitänyt likaisen veden mausta.
  - d) Likaista vettä ei riittänyt kaikille.

4. Miksi Addisu ei voi aina käydä koulua?
  - a) Koulumatka on liian pitkä.
  - b) Koulussa on liian vähän pulpetteja.
  - c) **Hänen pitää auttaa maatilan sadonkorjuussa.**
  - d) Perheellä ei ole riittäväksi ruokaa koulupäivän ajaksi.

5. Miksi osa koulun oppilaista istuu lattialla?
- a) Auringossa on paahtavan kuuma.
  - b) **Pulpetteja on liian vähän.**
  - c) Oppilaiden vanhemmilla ei ole varaa pulpetteihin.
  - d) He ovat jättäneet kotitehtävät tekemättä.
6. Mikä on Dire Dawa?
- a) **Etiopialainen kaupunki**
  - b) Tanskan pääkaupunki
  - c) kansallisruoka
  - d) Etiopian pääkaupunki
7. Kuka lukee tai kertoo iltasadun Addisun sisarille?
- a) äiti
  - b) isä
  - c) isoisä
  - d) **Addisu**
8. Mikä on Addisun kotikylän kieli?
- a) englanti
  - b) **amhara**
  - c) ranska
  - d) addis abeba
9. Kuka seuraavista henkilöistä osaa lukea?
- a) **Addisun isä**
  - b) Addisun äiti
  - c) Addisun sisaret
  - d) Addisun täti
10. Mitä perheen tytöt tekevät iltaisin?
- a) He leikkivät ulkona kavereiden kanssa.
  - b) He kävelevät itsekseen ulkona.
  - c) **He auttavat kotitöissä.**
  - d) He käyvät uimassa.

LISÄTEHTÄVÄT

Hyvässä luku- ja kirjoitustaidossa on lauseiden rakentumisen kannalta tärkeä tuntee sanaluokat. Sanat jaetaan eri luokkiin sen perusteella mitä asiaa ne ilmaisevat.

Adjektiivi on yksi sanaluokka. Adjektiivi ilmaisee, millainen jokin esine tai asia on. Adjektiivi vastaa kysymykseen, millainen jokin on. Adjektiiveja ovat esimerkiksi sanat kaunis, pyöreä, ihana, ruma, sininen. Adjektiiveja on suomen kielessä vielä paljon enemmänkin.

Verbit ovat tekemistä, olemista ja tapahtumista ilmaisevia sanoja, esimerkiksi poika *juoksee* pihalla, minä *olen* tyttö, ja ulkona *sataa*.

15. Sopiva adjektiivi

Valitse kolmesta vaihtoehdosta virkkeeseen (tyhjälle viivalle) sopiva adjektiivi. Kussakin kohdassa annetuista vaihtoehdoista vain yksi on adjektiivi.

1. Addisu on perheen _____ lapsi.

**Etiopia
vanhin
äidin**

2. Addisun perheellä on _____ talo.

**pieni
koti
viisi**

3. Addisun kantama vesiruukku on _____ .

**savea
isoäidin
painava**

4. Addisu noutaa joka aamu _____ vettä kaivolta.

**vihanneksista
ruukun
puhdasta**

5. Sitten hän kävelee _____ matkan kouluun.

**pitkän
setä
auto**

Sopiva adjektiivi – Oikeat vastaukset

Valitse kolmesta vaihtoehdosta virkkeeseen (tyhjälle viivalle) sopiva adjektiivi. Kussakin kohdassa annetuista vaihtoehdoista vain yksi on adjektiivi.

1. Addisu on perheen **vanhin** lapsi.
2. Addisun perheellä on **pieni** talo.
3. Addisun kantama vesiruukku on **painava**.
4. Addisu noutaa joka aamu **puhdasta** vettä kaivolta.
5. Sitten hän kävelee **pitkän** matkan kouluun.

16. Alleviivaa verbi

Alleviivaa lauseesta tekemistä, olemista tai tapahtumista tarkoittava sana eli verbi. Kirjoita sana viivalle mallin mukaan.

Addisu **hakee** vettä kylän kaivolta.

hakee

1. Vesi kannetaan kotiin ruukuissa.

_____

2. Addisu kävelee kaivolle aamuisin.

_____

3. Vanhempana Addisu kerää polttopuita.

_____

4. Addisu myös paimentaa karjaa.

_____

5. Aiemmin perhe sairastui likavedestä.

_____

6. Äiti säästää ruokaa Addisun eväisiin.

_____

7. Addisu saa äidiltä eväät kouluun.

_____

8. Koulussa pulpetteja riittää vain osalle.

_____

9. Osa oppilaista istuu lattialla.

_____

10. Addisu auttaa maatilan töissä.

_____

Alleviivaa verbi – Oikeat vastaukset

Alleviivaa lauseesta tekemistä, olemista tai tapahtumista tarkoittava sana eli verbi. Kirjoita sana viivalle mallin mukaan.

1. Vesi kannetaan kotiin ruukuissa. **kannetaan**
2. Addisu kävelee kaivolle aamuisin. **kävelee**
3. Vanhempana Addisu kerää polttopuita. **kerää**
4. Addisu myös paimentaa karjaa. **paimentaa**
5. Aiemmin perhe sairastui likavedestä. **sairastui**
6. Äiti säästää ruokaa Addisun eväisiin. **säästää**
7. Addisu saa äidiltä eväät kouluun. **saa**
8. Koulussa pulpetteja riittää vain osalle. **riittää**
9. Osa oppilaista istuu lattialla. **istuu**
10. Addisu auttaa maatilan töissä. **auttaa**

17. Ihmisiä tarkoittavat sanat

Alleiviivaa tekstistä kaikki ihmisiä tarkoittavat sanat mallin mukaan.

Addisu on 7-vuotias etiopialainen poika. Hän elää tavallista elämää perheensä kanssa. Perheeseen kuuluvat äiti, isä, setä, kaksi tättiä ja äidin vanhemmat sekä kolmevuotiaat kaksoset, Addisun sisaret. Suku työskentelee maanviljelyksen parissa. Iltaisin Addisu auttaa vanhempiaan talon töissä. Perheen tulotaso on alhainen, mutta vanhemmilla on kuitenkin varaa lähettää poikansa kouluun. Koulu itsessään on ilmainen, mutta vanhempien pitää hankkia hänelle koulupuku ja oppikirjat.

Addisun tehtävänä on hakea vesi kylän kaivolta joka aamu ennen koulun alkua. Kaivosta saa puhdasta vettä, ja se pitää kantaa kotiin ruukuissa. Aamuisin ei ole vielä paahtavan kuuma, joten silloin Addisu kävelee kaivolle. Hänen pitää käydä kaivolla monta kertaa, jotta vesi riittää koko päiväksi. Kun sisaret täyttävät neljä vuotta, vedenhaku siirtyy heille. Silloin Addisulle tulee muita velvollisuuksia, esimerkiksi polttopuiden kerääminen ja karjan paimentaminen. Kotikylään saatiin kaivo, kun äiti odotti hänen sisariaan; aiemmin perhe sairastui usein likaisesta vedestä. Äiti ja isä olivat helpottuneita puhtaan veden saannista, sillä he olivat pelänneet joutuvansa antamaan likaista vettä pienille vauvoille.

Ihmisiä tarkoittavat sanat – Oikeat vastaukset

Alleiviivaa tekstistä kaikki ihmisiä tarkoittavat sanat mallin mukaan.

Addisu on 7-vuotias **etiopialainen poika**. **Hän** elää tavallista elämää **perheensä** kanssa. **Perheeseen** kuuluvat **äiti, isä, setä**, kaksi **tätiä** ja **äidin vanhemmat** sekä kolmevuotiaat **kaksoset, Addisun sisaret**. **Suku** työskentelee maanviljelyksen parissa. Iltaisin **Addisu** auttaa **vanhempiaan** talon töissä. **Perheen** tulotaso on alhainen, mutta **vanhemmilla** on kuitenkin varaa lähettää **poikansa** kouluun. Koulu itsessään on ilmainen, mutta **vanhempien** pitää hankkia **hänelle** koulupuku ja oppikirjat.

Addisun tehtävänä on hakea vesi kylän kaivolta joka aamu ennen koulun alkua. Kaivosta saa puhdasta vettä, ja se pitää kantaa kotiin ruukuissa. Aamuisin ei ole vielä paahtavan kuuma, joten silloin **Addisu** kävelee kaivolle. **Hänen** pitää käydä kaivolla monta kertaa, jotta vesi riittää koko päiväksi. Kun **sisaret** täyttävät neljä vuotta, vedenhaku siirtyy **heille**. Silloin **Addisulle** tulee muita velvollisuuksia, esimerkiksi polttopuiden kerääminen ja karjan paimentaminen. Kotikylään saatiin kaivo, kun **äiti** odotti **hänen sisariaan**; aiemmin **perhe** sairastui usein likaisesta vedestä. **Äiti** ja **isä** olivat helpottuneita puhtaan veden saannista, sillä **he** olivat pelänneet joutuvansa antamaan likaista vettä pienille **vauvoille**.

